

De Nederlandse topsport

Een selectie uit de Monitor Sport en corona IV – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector.

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger hoofdstuk 5 – De Nederlandse topsport

Dit document bevat het hoofdstuk ‘De Nederlandse topsport’ uit de Monitor Sport en corona IV - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de gevolgen van de coronamaatregelen voor de Nederlandse topsport. Het hoofdstuk gaat op de financiële gevolgen voor de topsport, ervaringen van talentvolle sporters en de Olympische en Paralympische Spelen. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona IV, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona IV

In de Monitor Sport en corona IV worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2021 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds juni 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste drie uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste drie monitoren Sport en corona¹² zijn respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020 en juni 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

De Monitor Sport en corona IV, uitgevoerd door het Mulier Instituut, is de vierde overzichtsstudie in een serie monitors vanuit het kennisconsortium Sport en corona. In dit consortium hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Met als belangrijkste opdracht voor het Mulier Instituut om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport te monitoren. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform www.sportencorona.nl ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

5. De Nederlandse topsport

Marit Dopheide, Agnes van Suijlekom en Lianne Balk

In dit hoofdstuk belichten we op basis van recente gegevens, gesprekken en mediaberichten de ontwikkelingen die de Nederlandse topsport gedurende de zomer en het najaar van 2021 heeft doorgemaakt. De focus ligt op de financiële gevolgen voor de topsport en de ontwikkeling van sporttalenten. Daarnaast staan we stil bij de Olympische en Paralympische Spelen.

Samenvatting en conclusie

Sinds de zomer van 2021 draait de Nederlandse topsport weer bijna op volle toeren. De sportkalender van de zomer van 2021 was weer gevuld met (inter)nationale wedstrijden en competities, waaronder de Olympische en Paralympische Spelen in Tokio. De Spelen zijn qua resultaten voor Nederland zeer succesvol verlopen. Wel hebben het uitstel van de Spelen en de bijbehorende maatregelen voor extra kosten gezorgd. Voor NOC*NSF komen de totale extra kosten voor onder andere personeel, transport en coronamaatregelen uit op ruim 860.000 euro. Ook richting de Winterspelen in Beijing (2022) worden extra kosten verwacht door de strenge coronamaatregelen.

Naast de topsporters kunnen talentvolle (jonge) sporters in Nederland weer deelnemen aan competities en wedstrijden. Uit onderzoek naar de gevolgen van de coronacrisis voor talentvolle sporters in Nederland blijkt dat ruim de helft van de talenten (56%) het afgelopen jaar (juli 2020-juli 2021) niet heeft kunnen deelnemen aan wedstrijden. Bijna de helft van de respondenten (46%) heeft de invloed van de coronamaatregelen op de ontwikkeling van hun sportcarrière als zowel positief als negatief ervaren. Ruim een kwart (29%) ervaarde enkel een (zeer) negatief effect. De sporters die op een TeamNL-centrum trainen ervaarden minder vaak een negatief effect. Hoewel de grootste ervaren nadelen inmiddels zijn weggenomen, is er een groep sporters (15%) die aangaf alsnog behoefte te hebben aan ondersteuning gericht op het terugkomen in het oude ritme.

Door teruglopende inkomsten kwam de eigen bijdrage van de sportbonden aan de topsport- en talentprogramma's in het geding. De overheid heeft daarom in 2021 een eenmalige tegemoetkoming van 5 miljoen euro beschikbaar gesteld. Uit een rondgang bij de sportbonden blijkt dat het merendeel van de bonden deze bijdrage daadwerkelijk nodig heeft gehad. Drie sportbonden hebben aangegeven de bijdrage (gedeeltelijk) toch niet nodig te hebben.

Daarnaast is inzicht verkregen in de daadwerkelijke kosten van de topsportprogramma's en TeamNL-centra in 2020. Met een totale onderbesteding van 10,6 miljoen euro zijn de uiteindelijke kosten lager uitgevallen dan begroot. Dit komt hoofdzakelijk door het wegvallen van wedstrijden en trainingsstages (81% van de totale onderbesteding). Van de totale onderbesteding van 10,6 miljoen euro is een bedrag van circa 5,7 miljoen euro gerealiseerd naar 2021. Daarnaast zal NOC*NSF een bedrag van circa 1,4 miljoen euro terugvorderen. Dit komt enerzijds terecht in de topsportreserve van NOC*NSF en anderzijds in de egaliseringsreserve van het ministerie van VWS

Middels een peiling is inzicht verkregen in de vraag in hoeverre de coronacrisis invloed heeft op het gemeentelijke topsportbeleid. Bij 17 procent van de gemeenten (totale n=140) is het thema talentontwikkeling en/of topsport opgenomen in de huidige gemeentelijke begroting. Als gevolg van de coronacrisis verwacht ruim twee derde (68%) van deze gemeenten geen aanpassingen te hoeven doen in dit budget. Sommige gemeenten (17%) kunnen nog niet goed inschatten in hoeverre het topsportbudget overeind kan blijven.

5.1 Tijdelijk coronamaatregelen topsport

In de vorige editie van de monitor waren de coronamaatregelen voor de topsporters die trainden op een topsportlocatie en/of deelnamen aan een topcompetitie al nagenoeg opgeheven. De maatregelen vanaf 16 maart 2021 die betrekking hebben op de topsport zijn hoofdzakelijk van invloed op de groep sporttalenten en topsporters die niet op een aangewezen topsportlocatie trainen (zie tabel 5.1). Zij hebben te maken met de maatregelen die gelden voor de breedtesport. Momenteel (oktober 2021) kan deze groep weer trainen zonder beperkingen en deelnemen aan wedstrijden. Voor het publiek bij professionele sportwedstrijden en competities geldt dat zij verplicht een coronatoegangsbewijs moeten kunnen tonen.

Tabel 5.1 Tijdelijk coronamaatregelen voor de Nederlandse topsport (maart-oktober 2021)

16 maart 2021	De groep topsporters/talenten vanaf 27 jaar die <u>niet</u> op een aangewezen topsportlocatie trainen en/of deelnemen aan een topcompetitie, mag buiten bij de sportvereniging trainen met maximaal vier personen, op anderhalve meter afstand.
19 mei 2021	De groep topsporters/talenten vanaf 27 jaar die <u>niet</u> op een aangewezen topsportlocatie trainen en/of deelnemen aan een topcompetitie, mag buiten bij de sportvereniging trainen met maximaal dertig personen, op anderhalve meter afstand. Binnensportlocaties, zoals sportscholen en zwembaden, zijn weer open: vanaf 18 jaar is sporten toegestaan met maximaal twee personen, op anderhalve meter afstand.
1 juni 2021	Voor een bepaalde groep topsporters is een uitzondering gemaakt op de thuisquarantaineplicht na reizen uit een zeer hoog risicogebied. Zij moeten een verklaring, uitgegeven door NOC*NSF of de KNVB, kunnen voorleggen dat zij vanwege hun professe in de topsport een noodzakelijke reis naar het buitenland of naar Nederland maken.
26 juni 2021	De groep topsporters/talenten die <u>niet</u> op een aangewezen topsportlocatie trainen en/of deelnemen aan een topcompetitie, mogen binnen en buiten gezamenlijk sporten. Als het nodig is voor de sportbeoefening, is anderhalve meter afstand houden niet verplicht. Sportwedstrijden zijn toegestaan. Onder voorwaarden is ook publiek toegestaan.
25 september 2021	Voor publiek bij professionele sportwedstrijden en topcompetities ³ is een coronatoegangsbewijs (QR-code) verplicht voor iedereen van 13 jaar en ouder.
6 november 2021	De groep topsporters/talenten (vanaf 18 jaar) die niet op een aangewezen topsportlocatie trainen en/of deelnemen aan een topcompetitie zijn verplicht een coronatoegangsbewijs te tonen bij alle binnensportlocaties, zowel voor trainingen als wedstrijden. Voor de groep topsporters/talenten (vanaf 18 jaar) die wel op een aangewezen topsportlocatie trainen en/of deelnemen aan een topcompetitie is een wettelijke uitzondering gemaakt, zij zijn niet verplicht om het coronatoegangsbewijs te tonen bij binnensportlocaties.
13 november 2021	Er is geen publiek bij (top)sportwedstrijden toegestaan.

³ De Jonge, H., Grapperhaus, F., & Ollongren, K. (2020). [Ministeriële regeling met bedoelde professionele sporten \(artikel 6.1\)](#). Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

5.2 Financiële gevolgen voor de Nederlandse topsport

Topsportprogramma's

In de vorige monitor is beschreven dat de eigen bijdrage van de sportbonden aan de topsport- en talentprogramma's onder druk kwam te staan door de inkomstenderving bij een groot aantal bonden. Vanwege deze inkomstenderving heeft de overheid destijds eenmalig 5 miljoen euro beschikbaar gesteld om de continuïteit van de topsportprogramma's te waarborgen.⁴ Zowel sportbonden als TeamNL-centra hebben de mogelijkheid gekregen om een subsidieaanvraag in te dienen, waarbij alleen de (geschatte) inkomstenderving mocht worden aangedragen. In totaal hebben 27 sportbonden en vier TeamNL-centra deze compensatie aangevraagd. Zij hebben allemaal een toezegging gekregen voor een (gedeeltelijke) compensatie.

In de zomer van 2021 heeft NOC*NSF de sportbonden gevraagd in hoeverre de geschatte inkomstenderving als gevolg van de coronacrisis overeenkomt met de huidige situatie en of de (gedeeltelijke) compensatie inderdaad nodig blijkt. De meerderheid van de sportbonden blijkt de eenmalige toekenning daadwerkelijk nodig te hebben. Drie bonden hebben daarentegen aangegeven de compensatie (gedeeltelijk) niet te hoeven gebruiken. De vrijgekomen gelden van deze sportbonden worden verdeeld over de sportbonden die extra steun nodig hebben.

Definitieve kosten topsportprogramma's en TeamNL-centra in 2020

De daadwerkelijke kosten van de topsportprogramma's en TeamNL-centra in 2020 zijn opgehaald bij NOC*NSF. In totaal is een bedrag van circa 57,8 miljoen euro gerealiseerd, terwijl een totaal van circa 68,4 miljoen euro was begroot. Dit betekent een totale onderbesteding van 10,6 miljoen euro. Hiervan is 81 procent toe te wijzen aan de post 'Wedstrijd en trainingsprogramma's'. Veel wedstrijden en trainingsstages vonden namelijk geen doorgang. Voor deze post was een totaalbedrag van 18,2 miljoen euro begroot, maar is uiteindelijk 9,6 miljoen euro gerealiseerd.

Van de totale onderbesteding van 10,6 miljoen euro is een bedrag van circa 5,7 miljoen euro gerealiseerd naar 2021. Dit is opgebouwd uit reallocaties van NOC*NSF-gelden (circa 3,6 miljoen euro) en reallocaties van bondsgelden (circa 2,1 miljoen euro). Daarnaast zal NOC*NSF een bedrag van circa 1,4 miljoen euro terugvorderen. Dit komt enerzijds terecht in de topsportreserve van NOC*NSF en anderzijds in de egaliseringsreserve van het ministerie van VWS.

Topsporters

In de vorige monitor werd duidelijk dat het aantal topsporters met een A-/HP-status was toegenomen. Hierdoor konden meer sporters gebruik maken van de stipendiumregeling.⁵ Na elke Olympische en Paralympische Spelen vindt een uitstroom plaats van topsportstatussen. Dit is, nu de Olympische en Paralympische spelen van Tokio voorbij zijn, inmiddels gebeurd. Het aantal A-/HP-statussen lag op 1 september 2021 op een totaal van 614. Dit is gedaald naar 554 op 1 oktober 2021. Volgens NOC*NSF klopt dit met de verwachtingen.

⁴ Heerema, R., Diertens, A., & Von Martels, M. (2020). [*Motie van het lid Rudmer Heerema c.s. over een financiële tegemoetkoming voor sportbonden met één of meer topsport- en/of talentprogramma's.*](#)

⁵ Het stipendium is een maandelijks financiële ondersteuning voor topsporters die geen of onvoldoende inkomen hebben om te voorzien in hun levensonderhoud. De hoogte van het stipendium is leeftijdsafhankelijk en kan oplopen tot een bedrag van 2.500 euro bruto per maand.

In de situatie vóór corona maakte ongeveer drie kwart van de sporters met een A-/HP-status gebruik van de stipendiumregeling. Door het wegvallen van andere inkomstenbronnen (bv. uit start- en prijzengeld en sponsoring) bleek dit percentage in de vorige monitor licht gestegen (78,1%). In september 2021 lag dit percentage nog op 78 procent, slechts een fractie hoger dan de begrote 76 procent. De prognose is dat het gemiddelde percentage stipendiumgebruikers voor 2021 uitkomt op 77 procent.

In 2020 zijn topsportstatussen collectief verlengd door het wegvallen van de wedstrijden waar prestaties geleverd konden worden voor het behoud van de status. Aangezien topsportevenementen momenteel weer worden georganiseerd, kan ook aan deze meetmomenten weer worden voldaan en is de versoepeling van de regels voor het behoud van de status niet meer nodig. Daarnaast valt op dat TeamNL Athlete Services steeds minder coronagerelateerde vragen krijgt van topsporters.

Regelingen topsport

Topsporters met inkomensverlies als gevolg van de coronacrisis konden gebruik maken van diverse financiële regelingen. Sinds 1 oktober 2021 zijn de meeste regelingen afgeschaft. Hieronder volgt een update van de aanvragen per regeling vanuit de topsport.

NOW-regeling

De Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) was bedoeld voor werkgevers die als gevolg van het coronavirus een substantieel omzetverlies hadden (minimaal 20%). Er waren zes perioden om een tegemoetkoming aan te vragen. Onder de noemer 'beroepssportlieden' (n=375) is een totaal van 4 miljoen euro uitbetaald tot 28 december 2020. Voor de periode daarna zijn zowel aan NOW 3.2-subsidies als NOW 3.3-subsidies vijf aanvragen vanuit de topsport toegekend (bijlage 4). Onduidelijk is nog welk bedrag is uitgekeerd. Ook de gegevens van de NOW 4.0 zijn nog niet bekend. Deze subsidie kon worden aangevraagd tot 1 oktober 2021.

TVL

De Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) is bedoeld om bedrijven met minimaal 30 procent omzetverlies te ondersteunen bij het betalen van de vaste lasten. De vijfde aanvraagperiode van de TVL-regeling (TVL Q3 2021) loopt tot en met 26 oktober 2021 en komt daarna te vervallen. In elk van de vier perioden daarvoor zijn vijf aanvragen toegekend aan 'beroepssportlieden' (bijlage 4). Onbekend is hoeveel ondersteuning deze topsporters hebben ontvangen.

Tozo

Topsporters die als zelfstandig ondernemer staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel konden aanspraak maken op de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Topsporters mochten hierbij ook de eventuele misgelopen verdiensten uit het buitenland (start-, prijzen- en sponsorgelden) opgeven als inkomstenderving. Over de eerste twee perioden (Tozo-1 en Tozo-2) hebben in totaal 120 'beroepssportlieden' een Tozo-uitkering ontvangen (bijlage 4). In de periode daarna (Tozo-3, tot 1 april 2021) zijn vanuit de topsport vijftig aanvragen toegekend. Voor Tozo-4 en Tozo-5 zijn nog geen cijfers beschikbaar vanuit het CBS.

TONK

De Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) was bedoeld voor ondernemers van wie het inkomen aanzienlijk is gedaald door de coronacrisis en die daardoor moeite hadden met het betalen van de noodzakelijke kosten. Ook topsporters mochten gebruik maken van deze regeling. Aangezien de regeling via de gemeenten liep en de mate van ondersteuning afhankelijk was van het gemeentelijk beleid, is niet bekend hoeveel in totaal is uitgekeerd aan topsporters.

Belastinguitstel

Als een bedrijf betalingsproblemen heeft door de coronacrisis, kon het tot 1 oktober 2021 bijzonder uitstel van belasting aanvragen. Deze belastingsschuld moet in de komende vijf jaar terugbetaald worden. Vanuit de topsport hebben veertig bedrijven (t/m 3 september 2021) onder de noemer ‘beroepssportlieden’ een uitstel van belastingbetaling toegekend gekregen.⁶ Momenteel hebben tien bedrijven deze belasting betaald en hebben dertig bedrijven nog een openstaand uitstel van belastingbetaling.

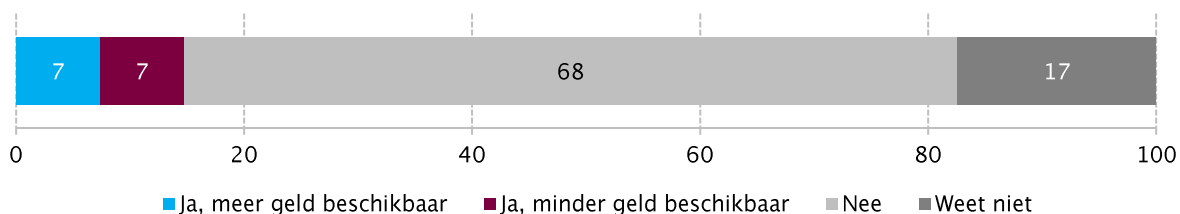
Gemeenten

Gemeenten zijn een belangrijk onderdeel van verschillende financiële stromen in de topsportsector.⁷ In een peiling onder gemeenten in Nederland⁸ is gevraagd naar het gemeentelijk beleid gericht op de topsport en het verwachte effect van de coronacrisis hierop. In totaal hebben 140 gemeenten de vragenlijst ingevuld, waarvan 20 procent (n=31) beleid heeft gericht op de ondersteuning van sporttalenten en/of topsporters. Dit zijn vaker grote gemeenten (meer dan 75.000 inwoners) gelegen in (zeer) sterk stedelijk gebied. Van deze 31 gemeenten geeft de meerderheid (85%) aan dat zij geen aanpassingen verwachten in het gemeentelijk topsportbeleid als gevolg van de coronacrisis. De overige gemeenten verwachten wel aanpassingen (9%) of weten dit (nog) niet (6%).

Bij 17 procent van alle gemeenten is het thema talentontwikkeling en/of topsport opgenomen in de huidige gemeentelijke begroting. Als gevolg van de coronacrisis verwacht ruim twee derde (68%) van deze gemeenten geen aanpassingen te hoeven maken in dit budget (zie figuur 5.1). Een gemeente licht dit als volgt toe:

‘Er wordt al behoorlijk geïnvesteerd in talentontwikkeling. Deze gelden zijn structureel in de begroting opgenomen en deze zal vooralsnog naar verwachting niet worden gewijzigd.’

Figuur 5.1 Mate waarin bij gemeenten aanpassingen worden verwacht in het budget voor het thema talentontwikkeling en/of topsport als gevolg van de coronacrisis (in procenten, n=27)

Bron: Mulier Instituut, VSG gemeentepanel, mei 2021.

Twee gemeenten verwachten minder geld beschikbaar te hebben voor het thema talentontwikkeling en/of topsport en twee gemeenten juist meer. Dit laatste heeft echter niet zozeer te maken met de coronacrisis, maar met het feit dat het thema talent/topsport is opgenomen in het landelijke sportakkoord en daardoor meer aandacht krijgt. Ongeveer een op de zes gemeenten (17%) kan nog niet goed inschatten in hoeverre het topsportbudget overeind kan blijven:

⁶ CBS (2021). *Registratie financiële steunmaatregelen coronacrisis in de sport*.

⁷ Van der Poel, H., & Pulles, I. (Reds.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

⁸ Gemeentepanel Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), mei 2021.

‘We gaan er voorsnog vanuit dat het topsportbudget overeind blijft, maar met zekerheid kunnen we dat niet zeggen. Dat blijft tot op het laatste moment spannend gezien de bezuinigingsopgave die de stad heeft door onder andere de coronacrisis.’

5.3 Talentvolle sporters

Inmiddels beoefenen veel talentvolle sporters hun sport weer zoals vóór de coronacrisis. Sinds de versoepelingen in mei 2021 zijn de meeste (inter)nationale competities en wedstrijden voor de sporttalenten hervat en kunnen zij weer trainen op hun eigen trainingsaccommodatie, waaronder de RTC's. In 2020 hebben veel talenten echter niet kunnen deelnemen aan wedstrijden en competities en niet op hun reguliere sportaccommodatie kunnen trainen. Om een beeld te krijgen van de gevolgen van de coronacrisis voor de huidige sporttalenten in Nederland heeft het Mulier Instituut in samenwerking met NOC*NSF een online vragenlijst uitgestuurd naar talenten die door NOC*NSF worden aangemerkt als talentvol. De vragenlijst is ingevuld door 1.320 sporters.⁹ De resultaten van dit onderzoek zijn reeds beschreven in een factsheet.¹⁰ In deze paragraaf beschrijven we de belangrijkste bevindingen.

Veranderingen in trainingssituatie

Gedurende de coronamaatregelen is de trainingssituatie voor veel talenten gewijzigd. Bij ruim vier op de tien talentvolle sporters (43%) veranderde de invulling van de trainingen door de coronamaatregelen. Voorbeelden zijn een andere verhouding tussen sportspecifieke training en krachttraining en het trainen in kleinere groepen.

Verder is bij de helft het gemiddelde aantal trainingsuren veranderd gedurende de coronamaatregelen. Hierbij is het merendeel minder gaan trainen (40%) en 10 procent juist meer. Het gemiddelde aantal trainingsuren is vaker afgenomen bij binnensporters (53%) dan bij buitensporters (32%).

Daarnaast heeft bijna 40 procent van de talentvolle sporters als gevolg van de coronamaatregelen volledig (9%) of deels (30%) op een andere locatie getraind. Veel sporters geven daarbij aan dat zij hun trainingen in de buitenlucht of thuis hebben uitgevoerd, aangezien binnensportlocaties voor veel sporters gesloten waren.

Ervaren invloed op sportcarrière

Talenten is gevraagd in welke mate de coronacrisis het afgelopen jaar (juli 2020-juli 2021) invloed heeft gehad op de ontwikkeling van hun sportcarrière. 46 procent (zie figuur 5.2) ervaaarde dit effect zowel positief als negatief. Van de respondenten ervaaarde 29 procent een (zeer) negatief effect. Dit was vaker het geval bij sporters die een binnensport beoefenen (34%) dan bij sporters die een buitensport beoefenen (23%).

De meest genoemde reden voor het ervaren negatieve effect is het ontbreken van wedstrijden. Meer dan de helft van de talentvolle sporters (56%) heeft in deze periode niet aan wedstrijden kunnen deelnemen.

⁹ Totale n=1.320, waarvan 652 man en 664 vrouw. Gemiddelde leeftijd is 17 jaar. Drie kwart van de sporters (74%) beoefent een olympische discipline, bijna een kwart (24%) een niet-olympische discipline en de overige sporters (2%) een paralympische discipline. De meerderheid van de sporters heeft een Beloftestatus (43%), gevolgd door een NT-status (Nationaal Talent, 25%) en een IT-status (Internationaal Talent, 12%).

¹⁰ Van Suijlekom, A., Dopheide, M., & Balk, L. (2021). [Gevolgen van de coronacrisis voor talentvolle sporters in Nederland](#). Mulier Instituut.

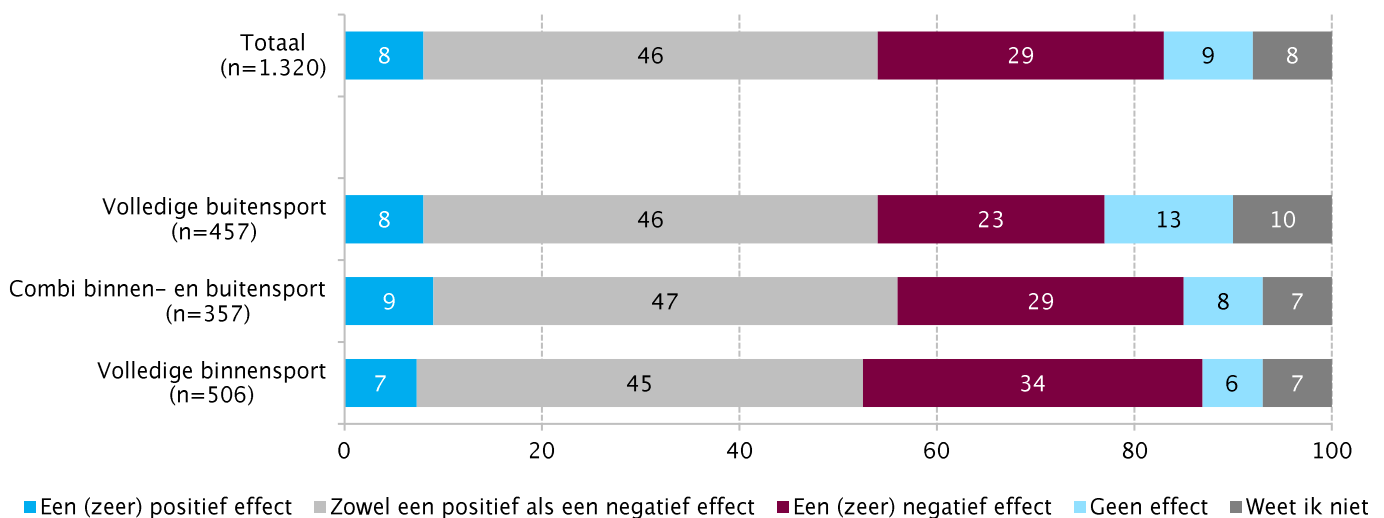

Het ontbreken van wedstrijden, competities en (normale) trainingen zorgde bij een deel van de sporters voor eentonigheid, motivatieproblemen, (internationale) niveaueverschillen en een afname van conditie en/of kracht. Hierdoor hadden talentvolle sporters het gevoel dat zij zich niet konden bewijzen of ontwikkelen, of niet konden stijgen in de ranking van hun sport.

‘Het is belangrijk om je prestaties te kunnen laten zien om hogerop in de sport te kunnen komen. Door maar aan een enkele wedstrijd deel te kunnen nemen heb ik weinig mogelijkheden gehad om me te bewijzen en me te kunnen laten zien.’ (sporter met status Internationaal Talent)

De sporters die fulltime op een TeamNL-centrum trainen ervaren minder vaak een (zeer) negatief effect op hun sportcarrière dan de sporters die daar niet of gedeeltelijk trainen. Ook de sporters die deel kunnen nemen aan wedstrijden ervaren minder vaak een negatief effect (20%) dan de sporters die geen wedstrijden hebben kunnen doen (36%).

Figuur 5.2 Ervaren invloed van de coronamaatregelen op de ontwikkeling van de sportcarrière van talentvolle sporters gedurende het afgelopen jaar (juli 2020–juli 2021), naar type sport (volgens talentvolle sporters, in procenten)

Bron: Gevolgen van de coronacrisis voor talentvolle sporters in Nederland (2021). Mulier Instituut.

Een kleine groep (8%) heeft enkel een (zeer) positief effect ervaren als gevolg van de coronacrisis. Voorbeelden van positieve effecten zijn meer tijd voor persoonlijke ontwikkeling, school of studie en meer ruimte om mentaal en/of fysiek uit te rusten. Daarnaast gaf een aantal sporters aan dat ze meer aanpassingsvermogen hebben ontwikkeld en/of zich zijn gaan realiseren hoeveel de sport voor hen betekent.

Een derde (34%) van de sporttalenten geeft aan (veel) moeite te hebben gehad om gemotiveerd te blijven. Eén op de zeven talenten heeft zelfs overwogen om te stoppen met zijn of haar sport. De sporters vanaf 18 jaar hebben dit gemiddeld vaker overwogen. Tegelijkertijd hebben veel sporters (86%) ingezien hoe belangrijk de (top)sport voor hen is en heeft een deel meer ruimte gehad om zich te kunnen ontwikkelen op andere terreinen (36%).

Nu de meeste talenten weer als vanouds trainen en de wedstrijden en competities hervat zijn, zijn de grootste ervaren nadelen voor de meeste sporters weggenomen. Toch is er nog steeds een groep sporters (15%) die aangeeft behoefte te hebben aan ondersteuning in de vorm van financiële hulp of (mentale) begeleiding, om weer terug te komen in het oude ritme.

De langetermijneffecten van de coronamaatregelen voor de talentvolle sporters zijn nog onduidelijk, maar het is belangrijk om aandacht te blijven houden voor deze groep jonge sporters.

5.4 Olympische en Paralympische Spelen

De Olympische en Paralympische Spelen in Tokio zijn voor Nederland qua resultaten zeer succesvol geweest. Met 36 medailles wist de Olympische equipe een recordaantal medailles binnen te halen. Hiermee eindigde Nederland op een zevende plaats in de medaillespiegel en was het na Groot-Brittannië en Rusland het beste Europese land. Ook de aansluitende Paralympische Spelen verliepen succesvol voor Nederland, met een totaal van 59 medailles en een vijfde plek in het medailleklassement. Nederland was sinds 1988 niet meer zo succesvol geweest.

In hoeverre het Nederlandse coronabeleid voor de topsport heeft bijgedragen aan deze sportprestaties is moeilijk vast te stellen, maar duidelijk is wel dat veel gedaan is om deze groep sporters te blijven ondersteunen. Zij kregen vrij snel (29 april 2020) de mogelijkheid om de trainingen te hervatten op aangewezen topsportlocaties en hebben kunnen blijven trainen tot en met de Spelen. Ook heeft deze groep uitzonderingen gekregen voor het reizen van en naar het buitenland (voor trainingsstages en/of wedstrijden) en voorrang gekregen in het vaccinatieprogramma.

Financiële situatie rondom Tokio en richting Beijing

In de derde Monitor Sport en corona werden de totale extra kosten voor NOC*NSF als gevolg van het uitstel van de Olympische en Paralympische Spelen geschat op 1,1 miljoen euro. Momenteel is in grote lijnen duidelijk wat de daadwerkelijke kosten zijn geweest (zie tabel 5.2).

De uiteindelijke extra kosten voor de Olympische en Paralympische Spelen bedragen in totaal ruim 860.000 euro. Hierbij moet worden vermeld dat een aantal posten nog niet definitief is. Daarnaast is er een eenmalige compensatie van 100.000 dollar toegezegd vanuit het Internationaal Olympisch Comité (IOC). Hierdoor zullen de totale extra kosten uitkomen op ruim 776.000 euro.

Tabel 5.2 Overzicht geschatte en daadwerkelijke extra kosten NOC*NSF voor de Olympische en Paralympische Zomerspelen 2021

Type onkosten	Geschatte extra kosten (mei 2021)	Daadwerkelijke extra kosten
Extra personeelskosten	€325.688	€359.602
Kosten voor extra bijeenkomsten	€96.337	€39.035
Extra vrachtkosten	€40.700	€56.940*
Extra transportkosten	€160.000	€25.135*
Extra luchtvaartkosten (KLM-bubbel)	X	€13.506
Extra kosten accommodaties	€312.000	€17.000
Kosten Covid-maatregelen	€235.285	€335.866
Overige extra kosten	€15.000	€13.036
Subtotaal	€1.185.010	€860.120
Compensatie vanuit het IOC	- €83.910 (\$100.000)	- €83.910 (\$100.000)
Totaal	€1.101.100	€776.210

* Deze kosten zijn nog niet definitief vastgesteld.

Bron: Van den Pol, H. Persoonlijke communicatie, 2021.

De extra kosten aan transport zijn lager uitgevallen dan eerder ingeschat, mede doordat het organisatiecomité van de Olympische en Paralympische Spelen heeft voorzien in het lokale transport. Daarnaast vielen de extra kosten voor accommodaties lager uit, onder andere doordat sportbonden hebben meebetaald aan de accommodatiekosten. De kosten voor de Covid-maatregelen zijn daarentegen een stuk hoger uitgevallen. Dit komt voornamelijk door de coronatesten die voorafgaand aan de Spelen moesten worden uitgevoerd. Elke sporter heeft voor vertrek drie coronatesten plus een antistoffentest moeten ondergaan en moest in het bezit zijn van een geldig internationaal certificaat.

Ondanks dat de daadwerkelijke extra kosten voor de Olympische en Paralympische Spelen lager zijn uitgevallen dan eerder gedacht, zal worden ingeteerd op de bestemmingsreserve van NOC*NSF. Dit kan voor druk zorgen op de begroting richting Parijs 2024.

Winterspelen Beijing

Ook richting de Olympische en Paralympische Winterspelen in Beijing zal NOC*NSF te maken krijgen met extra kosten als gevolg van de coronamaatregelen. Op het moment van het schrijven is nog geen concrete schatting te maken van de extra kosten voor de Winterspelen in 2022. Het ziet ernaar uit dat Beijing een compleet verzorgde bubbel zal creëren, waarbij de verwachting is dat met name de kosten voor transport (o.a. vliegtickets) en accommodaties hoger zullen uitvallen. De extra kosten voor de Covid-maatregelen zullen naar verwachting lager zijn, doordat niet drie, maar één coronatest per persoon moet worden afgenomen voor vertrek.

Net als in Tokio eist de organisatie in Beijing per land twee zogenaamde *Covid Liaison Officers*. Zij moeten ervoor zorgen dat TeamNL de coronamaatregelen ter plekke respecteert. Naast de Covid Liaison Officers eist de organisatie in Beijing ook een *Mental Health Officer*. Wat betreft de vrachtkosten zal er een overlap zijn met de kosten van Tokio. Met het oog op kostenbesparing en duurzaamheid is een aantal containers namelijk direct vanuit Tokio doorgestuurd naar Beijing. Daarnaast zal in vergelijking met Tokio een kleinere groep atleten en staf afreizen naar Beijing, waardoor de totale extra kosten lager zullen uitvallen. Het is nog onduidelijk of er voor de Winterspelen in Beijing ook een financiële compensatie vanuit het IOC komt. De subsidies vanuit het IOC voor de Spelen in Tokio hadden hoofdzakelijk betrekking op de extra kosten vanwege het uitstellen van de Spelen.

Gevolgen Spelen in coronatijd

Tokio

Naast de overwegend goede prestaties waren het de Spelen van de vele extra maatregelen, zoals de wedstrijden zonder publiek, een zo kort mogelijk verblijf in het Olympisch dorp en het dagelijks testen op het coronavirus. Uit een interne evaluatie van NOC*NSF blijkt dat er verdeeldheid bestaat over de ervaringen tijdens de Spelen. Veel sporters hebben positieve ervaringen: de strenge maatregelen zouden voor sommige sporters hebben geleid tot minder afleidingen en meer focus. Toch is er ook een groep sporters die te maken heeft gehad met angst en onzekerheid door positieve coronatesten binnen de ploeg. Voor deze groep wordt voorzien in nazorg door middel van een bijeenkomst en/of een-op-een-begeleiding.

Beijing

De maatregelen tijdens de Winterspelen in Beijing 2022 lijken strenger te worden dan die van Tokio. In China wil men een Olympische bubbel creëren met daarin sub-bubbels voor de sporters, officials en scheidsrechters. Daarnaast zullen coronatests onder andere uitgevoerd worden door robots om contact te beperken.¹¹ Het wordt nagenoeg onmogelijk gemaakt om ongevaccineerd naar de Winterspelen af te

¹¹ Parool (2021). [Strenge maatregelen voor de Winterspelen in Peking zullen die van Tokio doen verbleken](#).

reizen. Deelnemers die niet gevaccineerd zijn moeten bij aankomst in Beijing verplicht 21 dagen in quarantaine.¹²

¹² Algemeen Dagblad (2021). [*Ongevaccineerd naar Winterspelen bijna onmogelijk: 'Dat is wel een dingetje'*](#).

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl